formentera

FORMENTERA SOTA EL MAR

Jose A. Arribas

FORMENTERA
SOTA EL MAR

Edita i publica:
Consell Insular de Formentera
Febrer 2023
Fotos de portada i contraportada:
Jose A. Arribas

L'ÚLTIM PARADÍS

Formentera és coneguda indubtablement per les platges cristal·lines de finíssima arena blanca, però hi ha un altre paradís amagat sota l'aigua que espera ser descobert.

El litoral de Formentera disposa d'uns fons que sens dubte podríem qualificar d'excepcionals, valorats com alguns dels millors de la Mediterrània per tots els bussejadors que han tengut l'ocasió de submergir-s'hi.

L'habitual tranquil·litat i nitidesa de les aigües de l'illa, gràcies a la praderia de posidònia oceànica, fan que Formentera sigui el lloc perfecte per als amants del submarinisme i de la fotografia subaquàtica, ja que permeten una magnífica visió a considerable distància i profunditat.

L'any 1999 es va constituir la Reserva Marina des Freus d'Eivissa i Formentera amb la finalitat de preservar l'entorn natural, i és dins d'aquesta zona on es troben la majoria dels punts d'immersió més interessants per la riquesa biològica i els seus impressionants fons marins.

Jose A. Arribas

2

POSIDÒNIA OCEÀNICA

Formentera no seria tan coneguda per les aigües cristal·lines si no fos per les praderies de posidònia oceànica. Es tracta d'una planta aquàtica, endèmica de la nostra mar Mediterrània, que colonitza els fons arenosos i forma prades submarines de notable importància ecològica, en emmotllar un dels ecosistemes més importants de la Mediterrània per diverses raons:

· Proporciona refugi i aliment a peixos, bivalves, gasteròpodes i equinoderms, a més de funcionar com a zona de reproducció.

· Aporta oxigen a l'aigua a través de la fotosíntesi i absorbeix CO2, fet que contribueix substancialment a la nitidesa i transparència de l'aigua.

· Protegeix el litoral de l'erosió, consolida el substrat i actua de barrera natural en atenuar la força de l'onatge i dels corrents.

El 1999, les prades de posidònia oceànica existents entre Eivissa i Formentera i pertanyents al Parc Natural de ses Salines varen ser declarades Patrimoni de la Humanitat per la UNESCO. Aquestes prades són les responsables principals de la gran biodiversitat present a les aigües que envolten l'illa. De fet, entre Eivissa i Formentera, es troba la major prada contínua de posidònia oceànica de la Mediterrània (el major exemplar d'aquesta planta que es coneix), amb una superfície de 700 km quadrats i 100.000 anys d'antiguitat.

4 Alberto Gallucci

BATIAR DE SUBMARINISME

El bateig és la primera experiència de busseig i Formentera és, possiblement, el millor lloc d'Europa per realitzar aquesta primera prova de submarinisme. No es necessita experiència prèvia, els instructors s'encarreguen de tot. Es tracta, per tant, d'una iniciació al món submarí que permet conèixer els tresors submergits de Formentera.

La immersió es realitza en un lloc idíl·lic dins la Reserva Marina des Freus. El procediment és senzill: inicialment, al centre de busseig, es realitza la presentació i l'explicació del funcionament de l'equip i les seves característiques principals, com cal moure sota l'aigua i els senyals per comunicar-se. Seguidament els instructors ajuden a posar-se l'equip per començar a familiaritzar-se amb ell a la superfície. Abans de bussejar per primera vegada, l'instructor fa un repàs dels senyals a utilitzar sota l'aigua i dona uns trucs senzills per compensar les orelles d'una manera còmoda i segura. Un cop al mar, comença l'experiència: gairebé sense adonar-se'n el participant es troba respirant sota l'aigua per primera vegada i gaudint d'un paisatge únic envoltat de peixos de colors. Acompanyat en tot moment de l'instructor, l'iniciat fa una passejada submarina: podrà conèixer les praderies de posidònia i els paisatges submergits plens de vida marina, apreciant mers, pops, sards o barracudes.

Pràcticament qualsevol persona pot gaudir de l'experiència d'un bon bateig de busseig. Els únics requisits necessaris són un bon estat de salut i no tenir problemes respiratoris o de cor. És una activitat ideal per practicar en família al costat dels nens. L'edat mínima per bussejar a Balears és 10 anys.

Jose A. Arribas

EXCURSIÓ MARÍTIMA D'IMMERSIÓ LLEUGERA

La immersió lleugera o *snorkeling* és una modalitat que permet arribar als llocs més recòndits de l'illa i explorar-los simplement amb unes ulleres, tub i aletes. Formentera es caracteritza pels seus fons d'arena blanca, que adquireixen tota la gamma de tonalitats imaginables, des del verd més clar al blau més intens. A més també posseeix fons rocosos espectaculars que alberguen una flora i una fauna rica i variada.

Els quatre centres de busseig de l'illa ofereixen la possibilitat de descobrir Formentera des d'una nova perspectiva amb les excursions marítimes. Es tracta d'una experiència única que permet visitar racons de l'illa que d'altra manera són inaccessibles, fer immersió lleugera i navegar per les costes de l'illa, des de cala Saona fins a s'Espalmador. Segons les condicions climàtiques hi ha diverses opcions a triar perquè l'experiència sigui inoblidable.

La sortida té lloc al port de la Savina i el punt de trobada són les instal·lacions de cada centre. Alguns centres organitzen també la recollida en qualsevol lloc de l'illa sense cap cost addicional. L'excursió marítima és ideal per fer en parella, amb amics, en família o, fins i tot, en solitari, ja que és la millor manera de descobrir alguns dels tresors que amaga Formentera de la mà dels millors professionals i gaudir d'una navegació costanera sense igual.

CURSOS I PUNTS D'IMMERSIÓ

Per a aquells que un cop fet el batiar vulguin seguir submergint-se en el món del submarinisme, a les escoles de busseig de Formentera es poden realitzar des dels cursos més bàsics als més especialitzats, com ara: PADI Open Water Diver, Scuba Diver, Advanced Open Water Diver, Rescue Diver, Dive Master, Cursos de fotografia, Cursos d'especialitat (naturalista subaquàtic, busseig profund, nitrox, EFR ... També es por cursar el PADI Bubblemaker, una forma genial d'introduir els nens en el món del busseig a uns dos metres de profunditat, sempre supervisats de prop per un instructor de PADI. A més, es poden fer cursos professionals fins a tots els nivells d'instructor.

PUNTS D'IMMERSIÓ DESTACATS

	PROFUNDITAT			
	Màxima	Mínima	NIVELL	FONS
PLATAFORMA MARIANA	33 m	11 m	Avançat	Derelicte sobre arena i posidònia
PUNTA PRIMA	25 m	8 m	Intermedi	Roca, arena i posidònia
PUNTA DE LA GAVINA	22 m	8 m	Principiant	Roca, arena i posidònia
ES RACÓ ALT	12 m	5 m	Principiant	Arena
ES BANC	21 m	3 m	Principiant	Roca, arena i posidònia
ROCABELLA		12 m	Principiant	Arena i posidònia
EL ARCO	21 m	15 m	Principiant	Roca i arena
ES VEDRÀ	40 m	5 m	Intermedi	Roca, arena i posidònia
LA BOTA	31 m	5 m	Intermedi	Roca, arena i posidònia
DON PEDRO	38 m	20 m	Avançat	Derelicte sobre arena

PUNTS D'IMMERSIÓ

Jordi Benítez

Jose A. Arribas

PLATAFORMA MARIANA

Profunditat: **d'11 a 33 metres**
Nivell: **intermedi – avançat**
Fons: **estructura de blocs que reposa sobre un fons sorrenc poblat de posidònia**

Es tracta d'una antiga plataforma flotant que va ser emprada com a piscifactoria per a la cria d'orades en plena mar Mediterrània i que, per manca de manteniment, va acabar enfonsant-se el 1996 després de forts temporals entre l'illa de Formentera i l'illot de s'Espardell. Aquesta enorme estructura jeu de costat en el fons del mar i s'ha convertit en una de les immersions més sol·licitades per la seva espectacularitat i riquesa d'espècies marines que l'habiten permanentment. Això es deu a la seva situació dins de la Reserva marina des Freus d'Eivissa i Formentera, que fa que flora i fauna proliferin sense agressions alienes al mateix ecosistema.

Un banc de barracudes, neda habitualment al voltant del derelicte, com si fossin guardianes indiferents de l'interès dels bussejadors. La plataforma és també lloc de residència d'innombrables crustacis, morenes, congres, anfossos, rascasses i servioles, que fan d'aquesta immersió un espectacle.

PUNTA PRIMA

Profunditat: de 8 a 25 metres
Nivell: intermedi
Fons: blocs de roca i fons arenosos

Es tracta d'una immersió en una paret pràcticament vertical d'uns 30m de profunditat on s'han anat dipositant grans roques, producte del despreniment del penya-segat del cap de Punta Prima. Aquest entramat de roques i esquerdes s'ha convertit en el refugi de nombroses espècies com ara anfossos, polps, rascasses, morenes, congres, llagostes, corbines o sargs, entre d'altres. Baixant fins al final d'aquesta impressionant paret, ens trobam amb una plana arenosa on es poden trobar espècies pròpies d'aquest hàbitat com ara ratlles, rates, milanes o aranyes.

Aquesta és una immersió indicada per a pràcticament qualsevol nivell, ja que a uns 10 metres hi ha una plataforma ideal per a aquells que estan començant.

Jose A. Arribas

Sergio Arribas

PUNTA DE LA GAVINA

Profunditat: de 8 a 22 metres

Nivell: intermedi

Fons: plataforma rocosa i paret en terrassa

La immersió es realitza al llarg d'una plataforma rocosa de suau desnivell que acaba en una paret que es precipita fins als 22 m de profunditat. Aquesta serveix de suport a algues, coralls i esponges que li atorguen un intens colorit. A la paret hi ha una petita cova que alberga infinitat de crustacis, mol·luscs i peixos.

Durant aquesta immersió es pot veure habitualment bancs de corbines, salpes i sargs, morenes, congres i anfossos amagats en alguna esquerda o forat.

RACÓ ALT

(coves de punta Rasa)

Profunditat: 12 metres

Nivell: intermedi

Fons: plataforma rocosa i en terrassa

La immersió es desenvolupa al llarg d'una plataforma rocosa de suau desnivell que acaba en una paret que es precipita fins als 22 m de profunditat. Aquesta serveix de suport a algues, coralls i esponges que li donen un intens colorit. A la paret hi ha una petita cova que acull infinitat de crustacis, mol·luscs i peixos.

Durant aquesta immersió es poden veure habitualment bancs de corbines, salpes i sargs, morenes, congres i anfossos amagats en alguna esquerda o forat.

Carlos Hernández

Jose A. Arribas

ROCABELLA

Profunditat: 12 metres
Nivell: bàsic
Fons: arena i posidònia

Es tracta d'una immersió molt senzilla pensada per bussejar a poca profunditat i gaudir de les extenses praderies de posidònia.

En aquesta zona conformen un dels ecosistemes més productius de la mar Mediterrània en donar recer i aliment a multitud d'espècies marines, a més de protegir el litoral de l'erosió de l'onatge i d'oxigenar l'aigua com a producte de la fotosíntesi.

ES BANC

Profunditat: **de 3 a 21 metres**
Nivell: **bàsic**
Fons: **rocós i sorrenc**

La immersió comença en una plataforma rocosa que s'estén fins a una paret que acaba en un fons sorrenc a uns 23 metres de profunditat. Aquesta blanquíssima plana sorrenca acull multitud d'espècies com ara ratlles, aranyes o roncadors, així com sèpies i calamars que s'amaguen entre les plantes de posidònia que la cobreixen parcialment. A la paret de roca hi ha una petita cova produïda per l'erosió de la mar on habiten anemones, esponges i gran varietat de crustacis.

En els corrents de la paret neden també servioles, salpes i sargs. Des de les esquerdes apunten espectaculars anfossos i morenes, a l'aguait de tot tipus de peixos dels quals s'alimenten.

Jose A. Arribas

Jose A. Arribas

S'ARC

Profunditat: de 21 a 15 metres

Nivell: bàsic

Fons: roca i arena

A la zona de Can Marroig es troben dos arcs de roca submergits a poca profunditat que formen un paisatge submarí espectacular amb una gran varietat de flora i fauna, que el fa un enclavament privilegiat i ideal per als amants de la fotografia.

Algues, coralls o esponges, per posar alguns exemples, viuen en les seves parets, a més, durant la immersió és probable trobar-se amb algun banc de barracudes que neden al voltant de les estructures rocoses o polps, cap-roig, anfossos o roges que viuen a la seva base.

ES DAU

Profunditat: 5 a 40 metres
Nivell: bàsic
Fons: rocós

Es tracta d'un dels punts d'immersió amb més abundància i varietat de vida de tots els vistos fins ara. La immersió es divideix en dues parts, d'una banda hi ha una zona poc profunda plagada de petits peixos com ara donzelles, verdets o serrans. En els punts menys profunds, proliferen les anemones, esponges i algues que li donen un impressionant color a la paret rocosa. Aquesta part és ideal per a bussejadors principiants perquè és molt senzilla.

D'altra banda, hi ha a més una paret amb grans blocs que donen recer a corbines, morenes, sargs, rascasses i a altres peixos propis de les zones de roca.

Alberto Gallucci

DON PEDRO

Profunditat: De 38 a 20 metres
Nivell: avançat
Fons: derelicte enfonsat

El Don Pedro és un derelicte de 147 metres d'eslora que descansa a uns 47 metres de profunditat després de xocar amb es Daus i enfonsar-se el juliol de l'any 2007.

En aquest punt es duen a terme dues immersions diferents, una per la part de proa i una altra per la de popa. Potser la més interessant de les dues sigui la de popa, per l'espectacularitat de les seves immenses hèlixs, el castell de popa, el pont, les baranes i escaleta de la coberta.

El fet de portar relativament poc temps submergit fa que el derelicte es colonitzi gradualment per diverses espècies. Al principi, es van allotjar a la seva superfície esponges, estrelles de mar i algues, per després deixar pas a bancs de sorells, barracudes i cérvies, que s'alimenten dels petits peixos que fan servir el Don Pedro de refugi.

LA BOTA

Profunditat: **5 a 31 metres**
Nivell: **bàsic**
Fons: **roca**

Pròxim a l'illa des Vedrà hi ha un promontori rocós que en la seva part més alta arriba fins a menys d'un metre de la superfície. Per la seva forma i ubicació acostuma a estar envoltat de corrents que fan que flora i fauna siguin abundants. Entre les espècies més destacables es troben tonyines, barracudes, sargs, corbines... encara que l'atracció indiscutible és el cavallet de mar, que cada vegada amb més freqüència pot veure's en aquesta zona.

Normalment. la immersió es comença des de baix, i es va ascendint a poc a poc nedant al voltant de la formació rocosa. És, per tant, un immersió senzilla que no comporta cap dificultat.

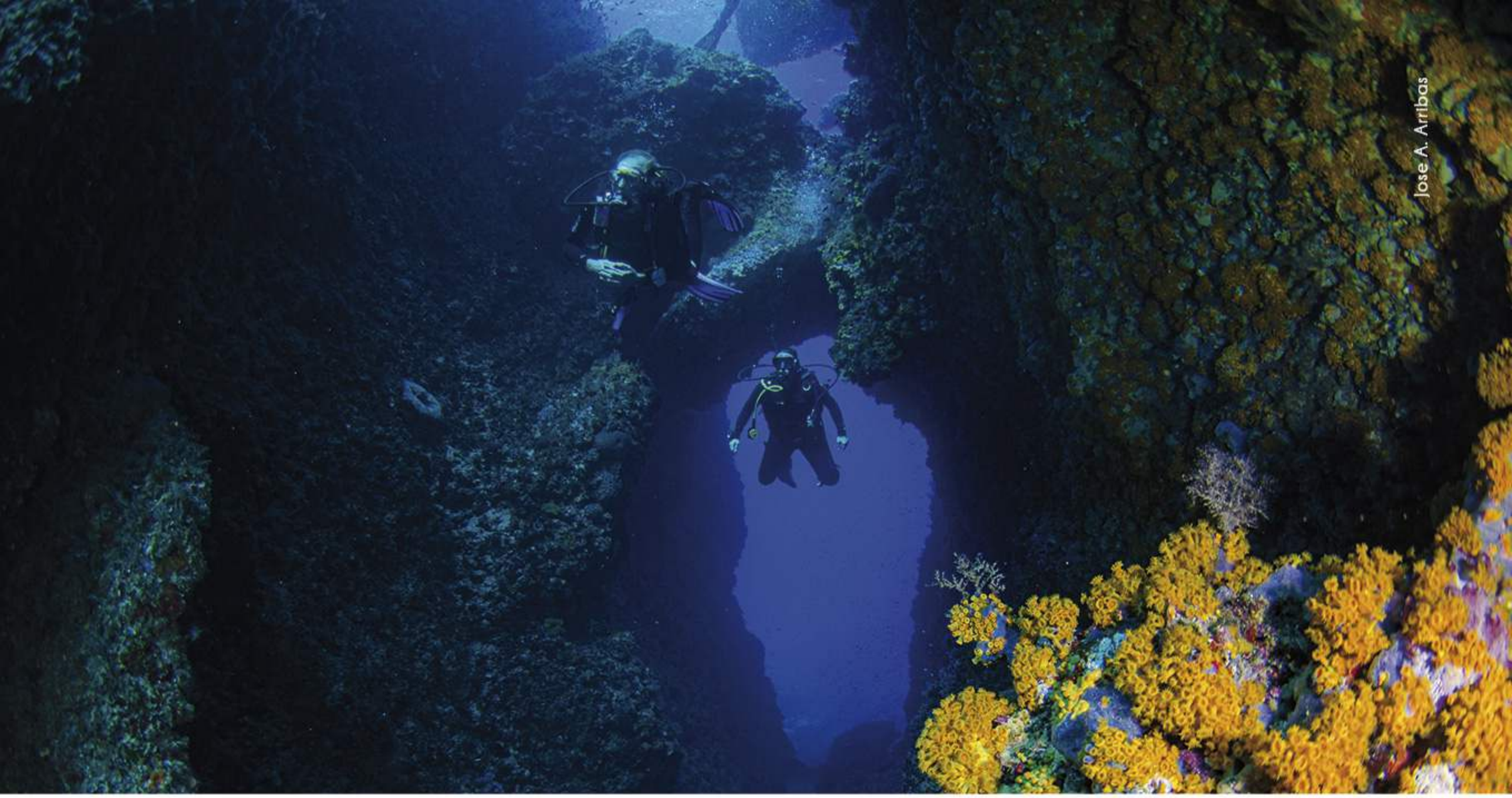
Jorge Jiménez

EMPRESES DE BUSSEIG

A l'illa hi ha quatre empreses de busseig que organitzen excursions d'immersió lleugera i d'immersió en els punts esmenats anteriorment. Els centres de busseig de Formentera destaquen per la qualitat de les seves instal·lacions. En alguns d'ells es pot bussejar tot l'any, ja que obren els dotze mesos i disposen de vestits secs específics per poder bussejar bé a l'hivern.

· Formentera Divers – Tel 34 971 180561 – www.formenteradivers.com
· Vell Marí -www.vellmari.com formentera@vellmari.com
· Orcasub – Tel. 971328001-639601839 – ddorcasub@yahoo.it

Dave McAloney

Jose A. Arribas

Consell Insular
de Formentera

www.formentera.es

formentera